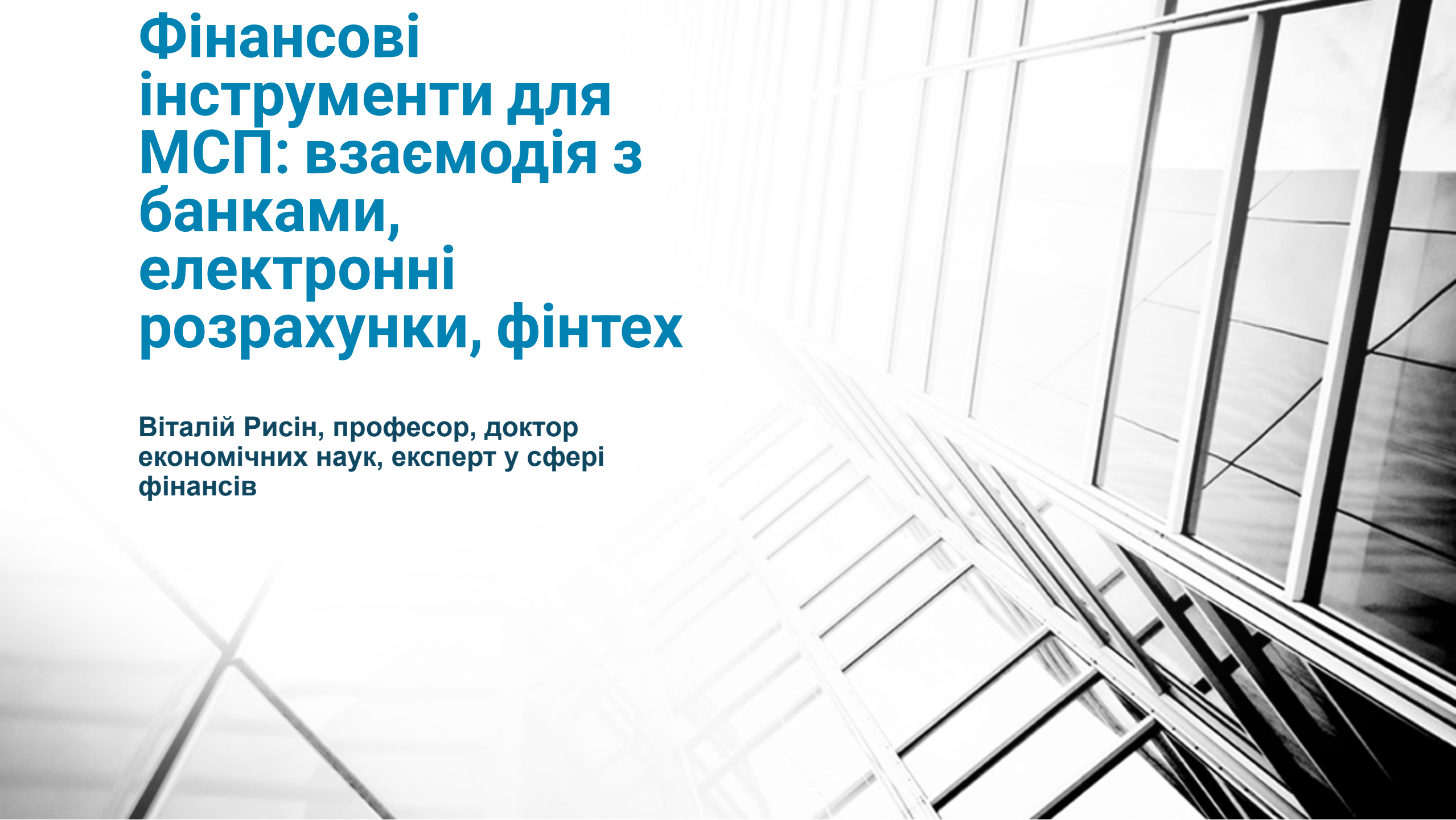

Фінансові інструменти для МСП: взаємодія з банками, електронні розрахунки, фінтех

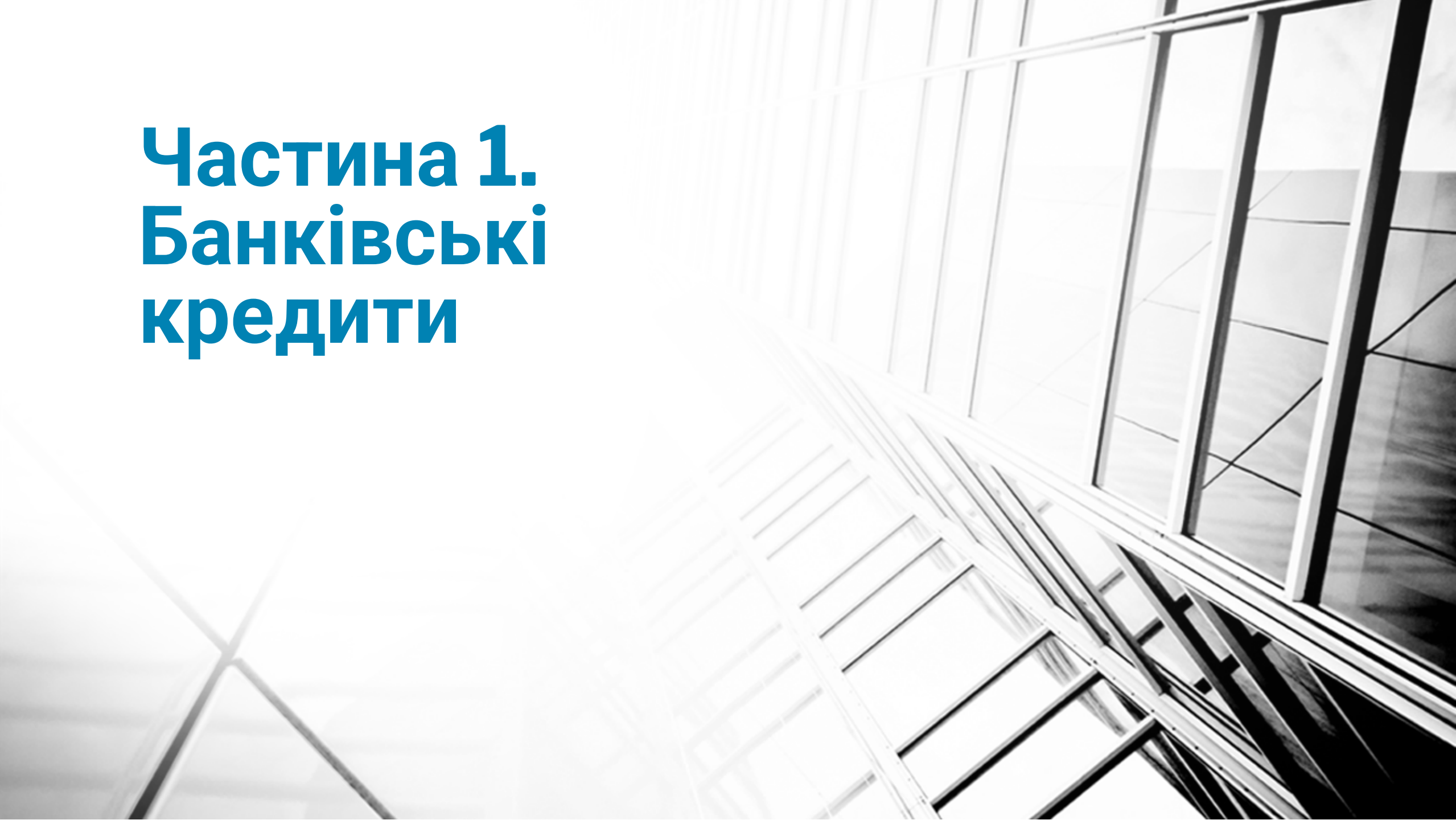
Віталій Рисін, професор, доктор
економічних наук, експерт у сфері
фінансів

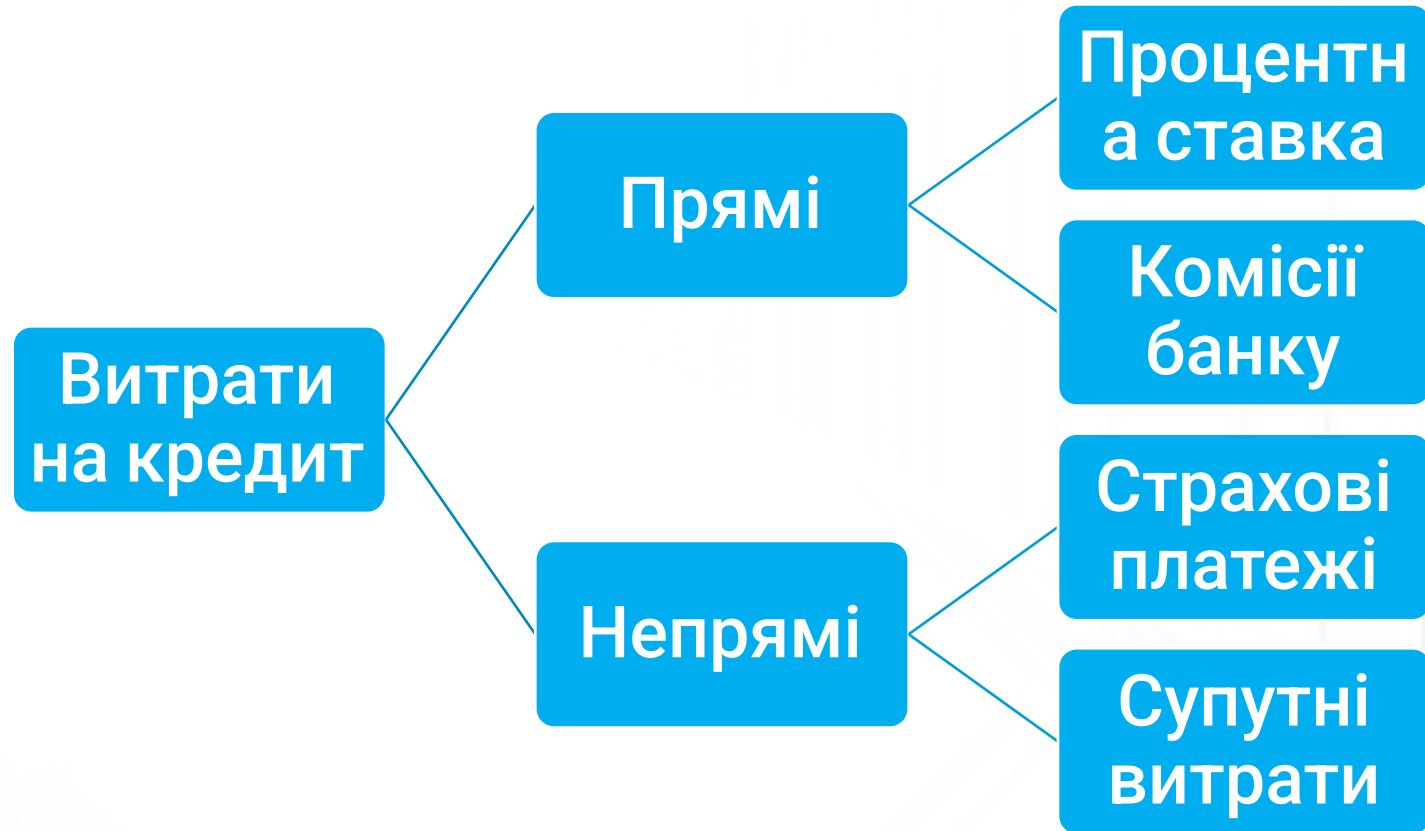
Зміст

- Банківські кредити – обслуговування та пов'язані витрати, програма 5-7-9
- Застосування електронних розрахунків МСП – форми, їх переваги та недоліки. Зміни на платіжному ринку – Open banking, SCA
- Краудфандинг та його застосування для залучення коштів
- Використання криптовалют у розрахунках – специфіка, обмеження, ризику
- Моніторинг фінансових транзакцій

Частина 1. Банківські кредити

Банківське фінансування – які витрати впливають на вартість кредиту

Які витрати впливають на вартість кредиту

Проценти
а ставка

Номінальн

- Номінальна ставка – це основна плата за кредит, яка визначає платежі у відсотках від позиченої суми, які позичальник зобов'язаний сплачувати. Ставка вказується у кредитній угоді і завжди фігурує у рекламі кредитних продуктів.

а Ефективна

- Ефективна ставка враховує всі прямі витрати і показує, скільки всього коштів кредитор отримає від позичальника за користування кредитом

Реальна

- Реальна ставка – враховує всі витрати на кредит – прямі, на користь кредитора, та непрямі, на користь третіх осіб. Реальна ставка найточніше показує повну вартість запозичених коштів для позичальника

Банківське фінансування – комісії

Вид комісії	Характеристика комісії
Одноразова комісія за кредит	Сплачується одразу при отриманні кредиту. Може бути фіксованою або вираженою в процентах від суми кредиту або вартості застави.
Щомісячна комісія	Сплачується щомісяця разом з внесками для погашення кредиту та відсотками. Може бути фіксованою, або залежати від суми заборгованості.
Плата за обслуговування	Сплачується за рух коштів на кредитному рахунку, перерахування кредитних грошей, переказ на користь автосалону, відсотки за зняття готівки, плата за зарахування коштів для погашення заборгованості з іншого рахунку, тощо.
Штрафи та пеня	Штрафні платежі за порушення умов кредитного договору. Штрафи можуть бути нараховані за дострокове погашення або прострочення платежу.

Банківське фінансування – непрямі витрати

Вид витрат	Характеристика
Страхування боргу	Більшість банків вимагає обов'язкового страхування кредитного боргу на випадок банкрутства клієнта.
Страхування життя	Для довгострокових кредитів на великі суми майже завжди вимагається застрахувати життя від ризиків.
Страхування об'єкту, який виступає заставою	Заставне майно має бути застраховане, щоб у випадку втрати його вартості, якщо позичальник не поверне кредит, збитки погасила страхова компанія.
Послуги оцінки заставного майна	Для оцінки заставного майна зазвичай звертаються за послугами спеціальних агентств, послуги яких оплачуються окремо.
Послуги посередників	Кредитні брокери отримують комісію за свої послуги, яка може бути покладена на позичальника.

Поради для тих, хто розглядає можливість залучення коштів у вигляді банківського кредиту

- Підтвердити свої доходи, права власності на майно та довести платоспроможність
- Подбати про свою кредитну історію.
- Розглянути усі альтернативні варіанти фінансування
- Уважно ознайомитися зі змістом кредитної угоди
- Чітко слідкувати за термінами погашення основної суми боргу та процентів
- Комунікувати з банком у разі виникнення проблем з погашенням

Доступні кредити 5-7-9% - Переваги програми

Зниження процентної ставки за умови створення нових робочих місць

Індивідуальний графік погашення кредиту для клієнтів, діяльність яких є сезонною

Фінансування оборотного капіталу та інвестиційне кредитування

Підтримка бізнесу, що знаходиться в зоні високого воєнного ризику

Відбудова бізнесу, пошкодженого внаслідок бойових дій

Можливість отримати фінансування без застави

Доступні кредити 5-7-9%

- Сегмент бізнесу (за річним доходом)
- мікро бізнес 2 млн євро
- малий бізнес 10 млн євро
- середній бізнес 50 млн євро
- Мета та строк кредитування
- поповнення оборотного капіталу до 36 міс
- інвестиційні цілі до 60 міс
- с/г товаровиробники до 31.03.2025

Доступні кредити 5-7-9% - максимальна сума кредиту

- на ГПК 60 млн грн, при цьому на одного суб'єкта господарювання не більше 5 млн грн (крім пріоритетних напрямів)
- Підтримка суб'єктів підприємництва, які знаходяться в зоні високого воєнного ризику - максимальна сума фінансування 150 млн грн

Пріоритетні напрями

- фінансування сільськогосподарських товаровиробників 90 млн грн
- фінансування переробної промисловості 150 млн грн
- відбудова зруйнованих внаслідок військової агресії основних засобів 150 млн грн
- фінансування суб'єктів підприємництва, які здійснюють енергосервіс 150 млн грн

Доступні кредити 5-7-9% - Процентні ставки поза зоною високого воєнного ризику

Інвестиційні цілі:

- мікро та малий бізнес 7% з можливістю зниження до 5% за умови створення мін. 2-х роб. місць
- середній бізнес 9 % з можливістю зниження до 7 % за умови створення нових роб. місць

Оборотний капітал (пріоритетний напрям, окрім с/г –виробників)

- мікро та малий бізнес 7%
- середній бізнес 9%

Оборотний капітал (окрім пріоритетного напрямку в т.ч . с/г товаровиробники)

- усі сегменти бізнесу 13% (ФОП без застави 15%)

Доступні кредити 5-7-9% - Процентні ставки в зоні високого воєнного ризику

Інвестиційні цілі - 1 % (перші два роки), надалі 5%

Оборотний капітал 3%

Комісія - 1,5% від суми кредиту (одноразово)

Доступні кредити 5-7-9% - Банки, що залучені до програми

- ПриватБанк
- Ощадбанк
- ПУМБ
- Укргазбанк
- Укрексімбанк
- Банк Львів
- Кредобанк
- Правекс Банк та ін.

Повний перелік банків-учасників
<https://business.diia.gov.ua/marketplace/5-7-9-program/5-7-9-program#marketplace>

Частина 2. Електронні розрахунки та платіжні інструменти для МСП

Закон України «Про платіжні послуги»

Закон України «Про платіжні послуги» (прийнятий 30.06.2021)
визначає:

- поняття та загальний порядок виконання платіжних операцій в Україні,
- встановлює виключний перелік платіжних послуг та порядок їх надання, категорії надавачів платіжних послуг та умови авторизації їх діяльності,
- визначає загальні засади функціонування платіжних систем в Україні, загальні засади випуску та використання в Україні електронних грошей та цифрових грошей Національного банку України,
- встановлює права, обов'язки та відповідальність учасників платіжного ринку України,
- визначає загальний порядок здійснення нагляду за діяльністю надавачів платіжних послуг, надавачів обмежених платіжних послуг, порядок здійснення оверсайта платіжної інфраструктури

Фінансові послуги

зарахування готівки на рахунки користувачів, а також відкриття, обслуговування та закриття рахунків

зняття готівки з рахунків користувачів, а також відкриття, обслуговування та закриття рахунків

виконання платіжних операцій із власними коштами з рахунку/на рахунок користувача

виконання платіжних операцій із кредитними коштами з рахунку/на рахунок користувача

емісія чи еквайринг платіжних інструментів

послуги з переказу коштів без відкриття рахунку

послуги з випуску електронних грошей та виконання платіжних операцій з ними

Нефінансові послуги

послуги з ініціювання платіжної операції

послуги з надання відомостей з рахунків

Види платіжних послуг

Платіжні інструменти

Платіжні інструменти – переваги і недоліки

Платіжний інструмент	Для клієнта	Для продавця
Готівка	анонімність, простота, нема комісій	конфіденційність, швидке отримання грошей
	необхідність особистої зустрічі, пошук терміналу, ризик крадіжки, законодавчі обмеження	необхідність інкасації, законодавчі обмеження, розрив у часі при оплаті через термінал
Післяплата	безпека	розширення кола клієнтів
	комісія за зворотний переказ грошей.	затримка з отриманням грошей, є ризик відмови клієнта від покупки

Платіжні інструменти – переваги і недоліки

Платіжний інструмент	Для клієнта	Для продавця
Оплата на картку продавця	зручність і простота, доступно цілодобово, швидке зарахування	зручно, доступно цілодобово, швидке зарахування
	ризик шахрайства, комісія за транзакцію, немає можливості кешбеку	недовіра покупців, зменшення числа потенційних клієнтів
Онлайн-банкінг	зручність і надійність, низький ризик шахрайства, швидке зарахування грошей, програми лояльності	зручно, 24/7, розширення купівельної аудиторії, збільшення середнього чека покупки
	складна процедура повернення грошей у разі скасування покупки.	комісія, гроші надходять на рахунок лише наступного дня

Платіжні інструменти – переваги і недоліки

Платіжний інструмент	Для клієнта	Для продавця
Електронні платіжні системи	швидке зарахування, доступне 24/7 невелике поширення	швидке зарахування, доступне 24/7 випуск електронних грошей в Україні обмежений, як і сфера їх застосування
Кредит і оплата частинами	зручно, якщо не вистачає власних грошей	розширення купівельної аудиторії, збільшення середнього чека покупки
	складнощі з оформленням кредиту, висока комісія за користування кредитними коштами.	необхідність укласти договір із компаніями, що надають кредити

Open banking

2023 - Національний банк України затвердив концепцію відкритого банкінгу, що визначає напрями розвитку, дорожню карту та ключові вимоги до впровадження в Україні відкритого банкінгу

Відповідно до Концепції, відкритий банкінг має запрацювати в Україні у серпні 2025 року. Проте очевидно, що темпи його запровадження будуть значним чином залежати від ситуації в країні.

Open banking

- Користувач погоджується надати свої банківські дані третій стороні (зазвичай, фінтех-компанії) через банк, де він має відкритий рахунок, щоб отримати зручні та корисні сервіси для управління фінансами, заощадженнями, інвестиціями тощо.
- Надавачі платіжних послуг (зокрема, банки) повинні будуть відкрити свої API для інших надавачів платіжних послуг та надати можливість підключатися до інтерфейсів банківських сервісів, обмінюватися з ними даними кожному учаснику ринку, який надає платіжні послуги і має на це дозвіл регулятора.

Автентифікація

- Нові технічні стандарти автентифікації онлайн-платежів — Strong Customer Authentication (SCA, строга автентифікація).
- Strong Customer Authentication — це вимоги, розроблені європейськими регуляторами, щоб знизити ймовірність шахрайства й зробити оплату в інтернеті більш надійною.

*SCA автентифікація повинна включати хоча б два з трьох компонентів (рекомендовано — три):
те, що користувач знає: наприклад, пароль або пін-код;
те, чим він володіє: телефон, карта, апаратний токен;
то, що є унікальною відмінністю клієнта: розпізнавання відбитка пальця/ обличчя.*

Цифрові платіжні технології

Сфера застосування

Мобільний
банкінг
(віртуальні
банки,
BankID)

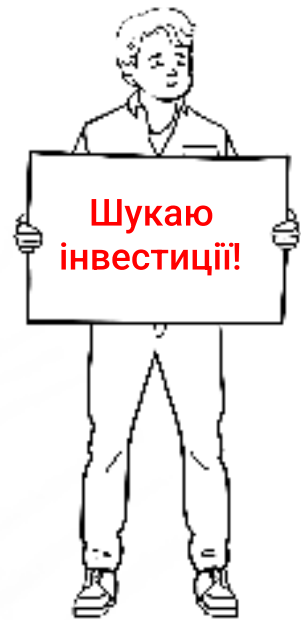
Електронні
гроші

Віртуальні
(цифрові)
валюти

Частина 3. Краудфандинг

Як працює краудфандинг для малого бізнесу?

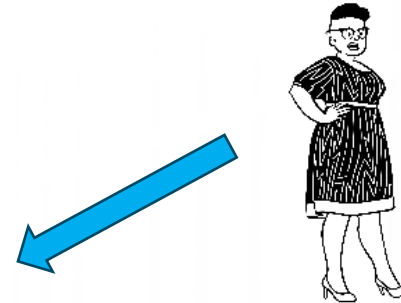

Проек
Т

Кошти для
реалізації
проекту

Крауд
платформа

Внески

Як працює краудфандинг для малого бізнесу?

Онлайн-платформи краудфандингу дозволяють малим підприємствам створити фандрайзингову кампанію.

Це певного виду презентація для інвесторів, яка включає огляд бізнесу, бізнес-плану, деталі управління та детальну інформацію про обсяги фінансування, які заплановано зібрати.

Залежно від типу краудфандингу - наприклад, капітального краудфандингу або краудфандингу на основі винагород - компанія повинна надати інвесторам або частку у капіталі, або певну винагороду в обмін на їх інвестиції.

Як працює краудфандинг для малого бізнесу?

Краудфандингові платформи можуть працювати за різними принципами:

Все або нічого – якщо проєкт не зібрав необхідної суми, то кошти повертаються інвесторам

Гнучке фінансування – навіть якщо проєкт не зібрав необхідної суми, то у розвиток бізнесу вкладається та сума, яка фактично зібрана

Звичайно, краудфандингові платформи беруть плату за свої послуги.

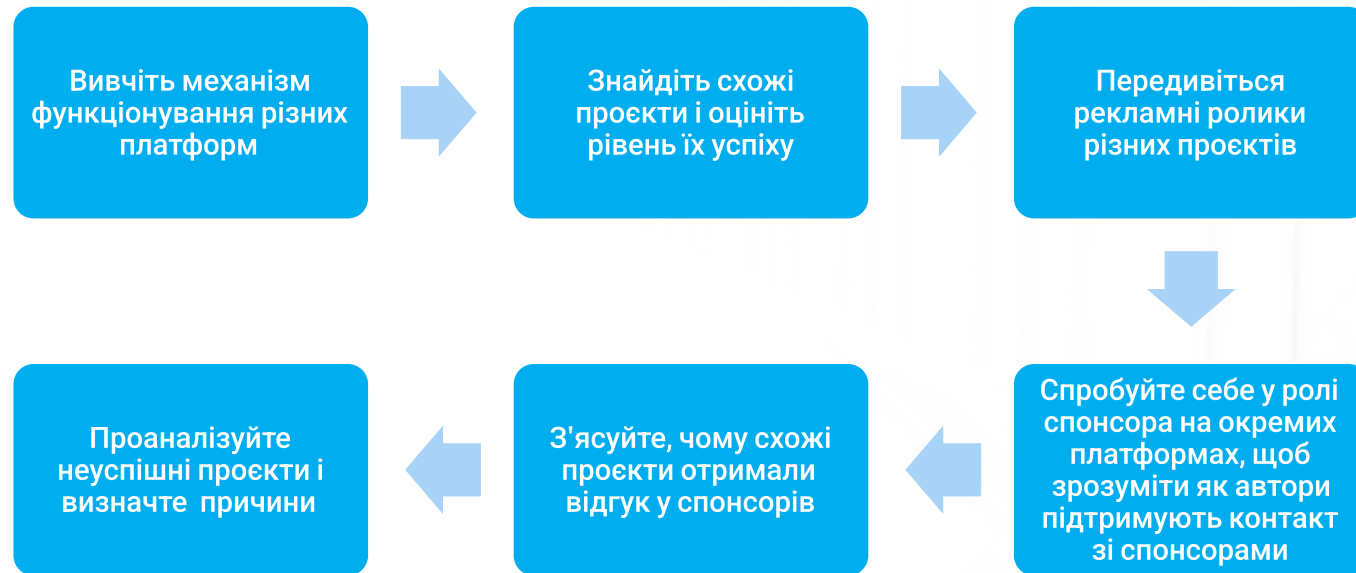
Приклади найуспішніших краудфандингових кампаній у світі (Kickstarter та Indiegogo)

- розумний водонепроникний годинник [Pebble Time](#) – зібрано понад \$20,3 млн;
- сумка-холодильник [Coolest Cooler](#) – \$13,3 млн;
- настільна гра Kingdom Death: Monster 1.5 – \$12,3 млн;
- сучасний вулик [Flow Hive](#) – \$12,2 млн;
- ігрова консоль Оуа – \$8,6 млн;
- сумка-наплічник для фотографів The Everyday – \$6,6 млн.

Приклади найуспішніших краудфандингових кампаній українських стартапів

- кулон [Senstone](#), що перетворює усне мовлення на друкований текст із точністю до 97% та розпізнає 12 мов (зібрано понад \$400 тис.);
- розумний настільний годинник [LaMetric](#) (зібрано \$369 тис.);
- фотокамера з переробленого картону Jollylook, що об'єднує розкладний форм-фактор, дизайн у стилі ретро і принцип миттєвого друку, при цьому не маючи жодної електронної деталі (було зібрано \$375 тис, що в 10 разів перевищило необхідний мінімум);
- дерев'яний 3D-конструктор [Ugears](#), було зібрано понад \$300 тис.);
- смарт-пристрій Petcube, за допомогою якого господарі можуть бачити своїх домашніх улюбленців та спілкуватися з ними, перебуваючи на відстані, цей проект було визнано найперспективнішим українським стартапом у 2013 році (було зібрано \$251 тис.)

Підготовка до краудфіндингової кампанії

Підготовка до краудфандингової кампанії

Визначте, яка платформа відповідає специфіці вашого проекту

Визначте, що потрібно зробити для того, щоб кампанія стала яскравою та привертала увагу

Визначте, чи піде на користь вашій кампанії встановлення завищених цілей

Складові успішної кампанії краудфандингу

Ідея

Продумана, конкурентоспроможна, варта уваги
Бажано інноваційна і не заборонена законодавством

Цільова аудиторія

Знайти людей, яких вразить ваша ідея
Крім того, проєкт має відповідати очікуванням

Дослідження

Скільки коштів потрібно на реалізацію ідеї
Чи підходить краудфандинг для досягнення цілі
Вибір оптимальної платформи

Складові успішної кампанії краудфандингу

Відеоролик

Важливий інструмент донесення ідеї до спонсорів
Має розповісти історію, продемонструвати продукт і переконати спонсорів в доцільності підтримки

Мережа

Друзі, родичі, цільова аудиторія
Поширення інформації в соціальних мережах

Комунікація

Підтримання зв'язку з іншими людьми, висвітлення деталей кампанії
Маркетингове послання має бути коротким, точним, продуманим і мати відгук у свідомості людей

Складові успішної кампанії краудфандингу

Розуміння факторів успіху

Поширені помилки – недостатнє попереднє дослідження, неготовність до старту кампанії, неправильний розрахунок бюджету чи часу для реалізації проєкту

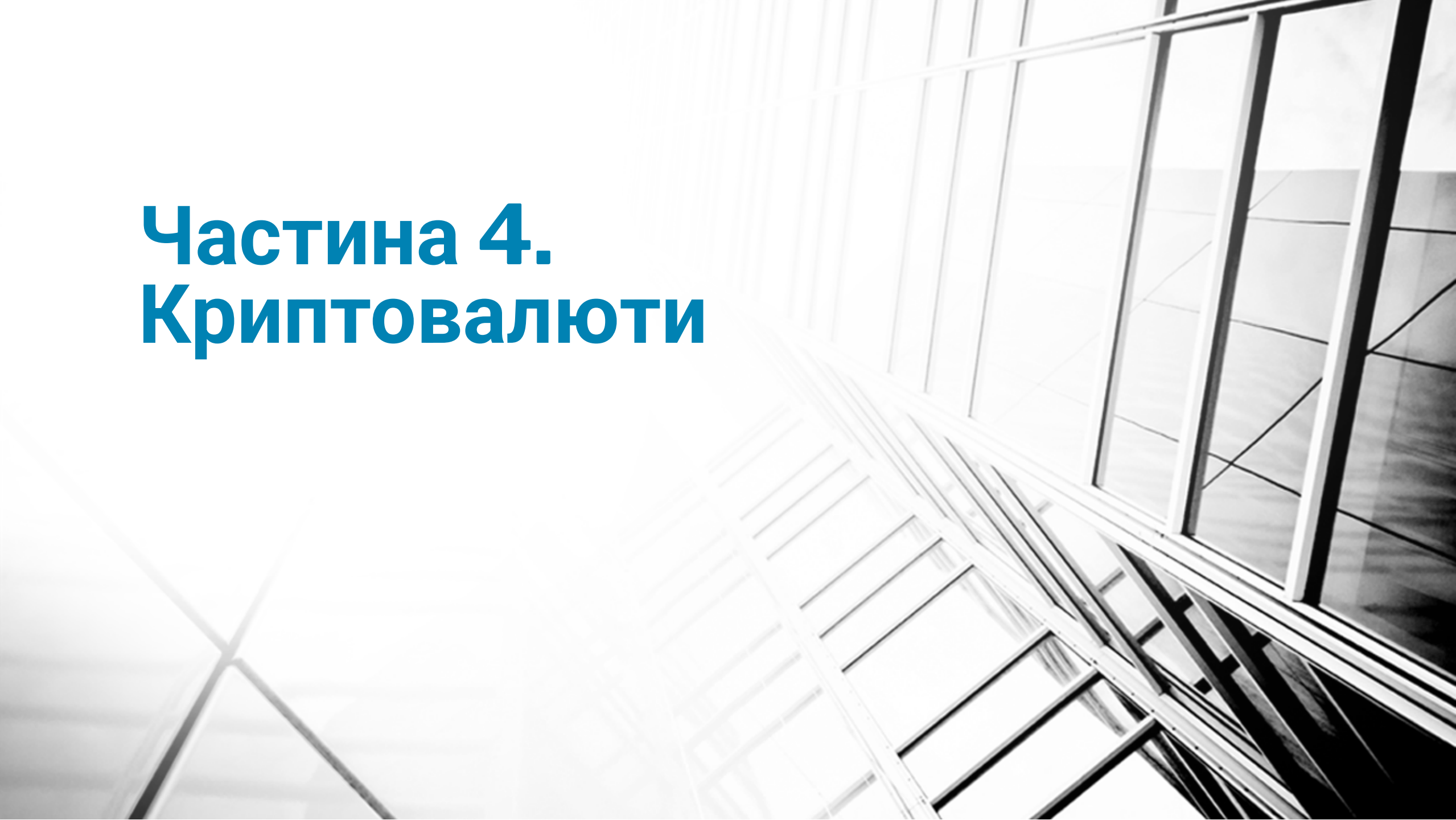
Реалістичні очікування

Краудфандинг – не є схемою швидкого збагачення чи легким способом залучення грошей
Підготовка і проведення кампанії потребує значних затрат часу, професійних навичок (інтернет, бізнес, фінанси, маркетинг, PR, взаємодія через соцмережі, відеомонтаж та ін)

Немає двох однакових кампаній

Успішний приклад не завжди спрацює в майбутньому
Слід бути готовим до внесення коректив, бути гнучким і оперативно реагувати на запити спонсорів

Частина 4. Криптовалюти

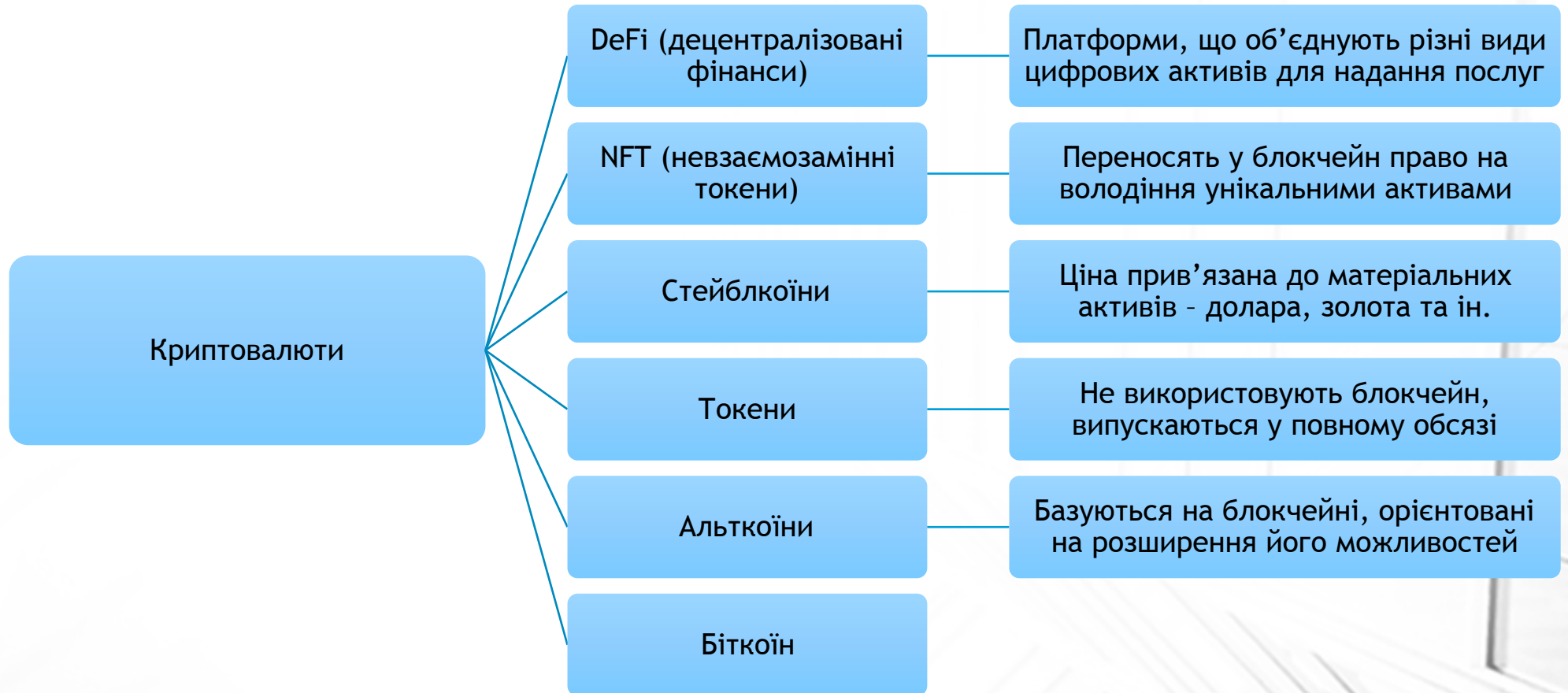

Що таке криптовалюта?

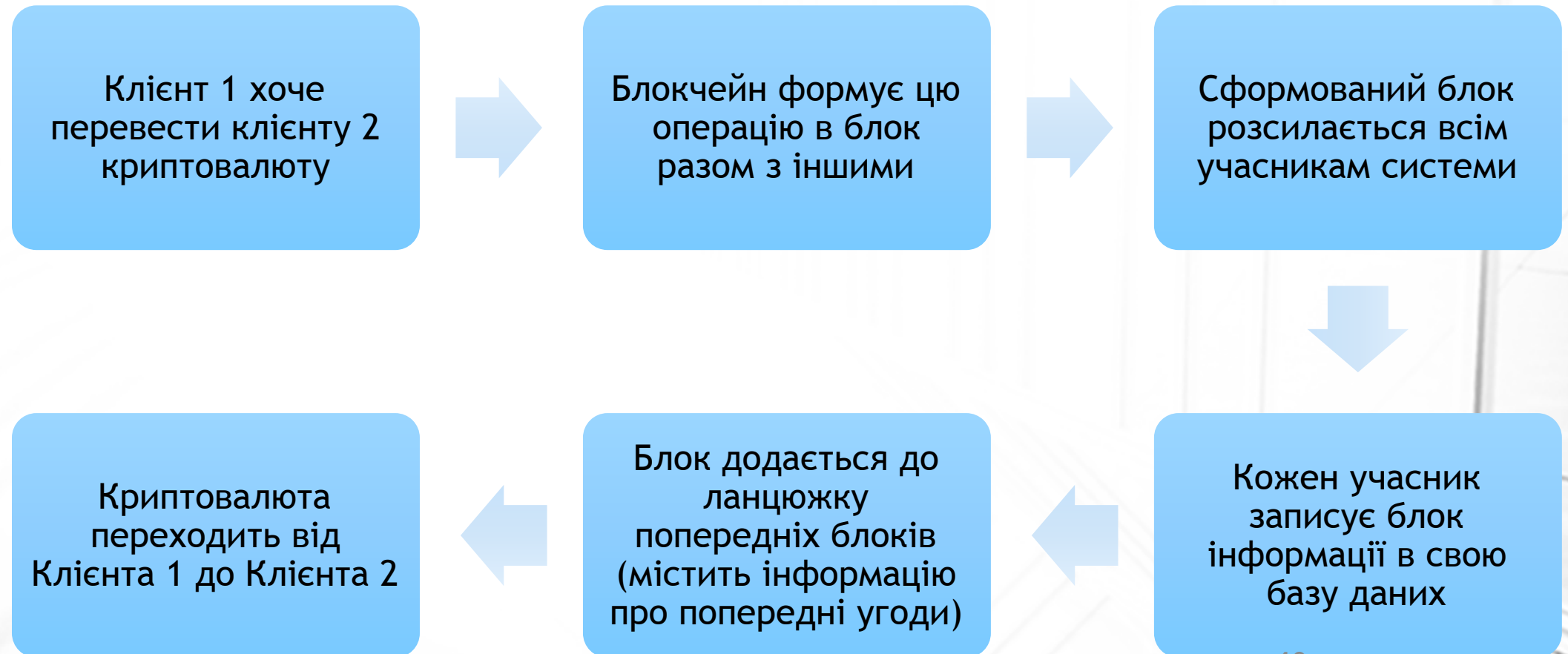

Криптовалюта - це цифровий чи віртуальний актив, що захищений криптографічними методами від підробки та копіювання. Більшість криптовалют використовують технологію блокчейну. Криптовалюти є популярним інструментом для обміну, забезпечують різні способи заробітку, збереження та примноження капіталу. На ринку функціонує понад 20000 різних криптовалют.

Види криптовалют

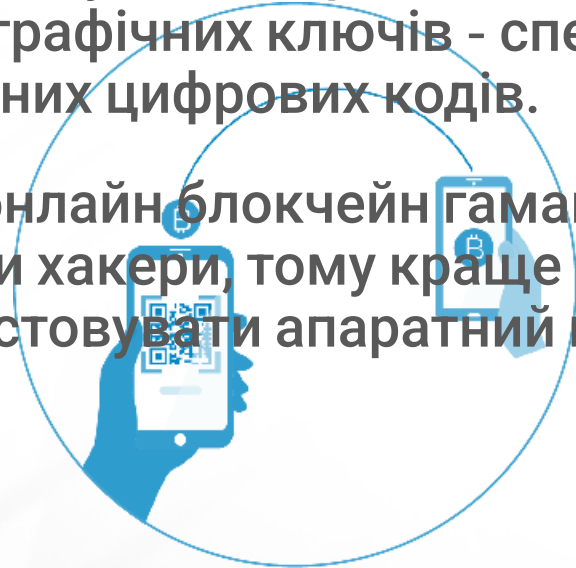
Проведення транзакцій у блокчейні (на прикладі криптовалюти)

Блокчейн - гаманці

- Інформація про гаманці і транзакції з ними захищена шифруванням.
- Покупець і продавець активу підтверджують операцію за допомогою криптографічних ключів - спеціальних унікальних цифрових кодів.
- Проте онлайн блокчейн гаманці можуть зламати хакери, тому краще використовувати апаратний гаманець.

Найбільш популярні крипто гаманці

- Exodus (онлайн, понад 150 валюти)
- Electrum (онлайн, найпопулярніший біткоїн-гаманець)
- Mycelium (онлайн біткоїн-гаманець, але підтримує ETH та токени)
- Ledger Nano X (апаратний офлайн гаманець)
- Opolo (апаратний офлайн гаманець з підтримкою більшості валют)
- Coinbase Wallet (онлайн, близько 500 валют і токенів)
- Trezor Model T (апаратний офлайн)
- Ledger Nano S (апаратний офлайн)

Де купити криптовалюти?

Біржі

- ✓ Binance
- ✓ Crypto.com
- ✓ Coinbase (офіційно в Україні не представлена)
- ✓ Huobi
- ✓ Whitebit
- ✓ Exmo
- ✓ Kuna

Інші варіанти

- ✓ Обмінники
- ✓ Криptomати
- ✓ P2P

Де відслідковувати ціни криптовалют?

- coinmarketcap.com
- <https://www.coingecko.com/>
- <https://www.coindesk.com/data/>
- [список криптовалютних бірж, обмінників тощо](#)
- [Онлайн-гаманці](#)

Ризики цифрових валют

Нестабільність цін,
незворотність
транзакцій з
віртуальними
активами

Фінансові піраміди,
шахрайство

Використання для
відмивання грошей/
фінансування
тероризму

Підходи до
регулювання

Частина 5. Моніторинг фінансових транзакцій

Операції з криптовалютами і не лише – вимоги фінансового моніторингу

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»

- Фінансова операція підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу у разі, якщо сума, на яку вона здійснюється, дорівнює чи перевищує 400000 гривень
- та має одну або більше ознак, визначених статтею 20 Закону
- для суб'єктів господарювання, які проводять лотереї або проводять та надають можливість доступу до азартних ігор у казино, будь-яких інших азартних ігор, у тому числі електронне (віртуальне) казино, - **55000** гривень

Ознаки фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу визначені статтею 20 базового Закону

Зарахування або переказ коштів, надання або отримання кредиту (позики), здійснення інших фінансових операцій у разі:

якщо хоча б одна із сторін - учасників фінансової операції має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в державі (юрисдикції), що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення,

---

або однією із сторін - учасників фінансової операції є особа, яка має рахунок у банку, зареєстрованому в зазначеній державі (юрисдикції);

Ознаки фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу визначені статтею 20 базового Закону

- фінансові операції політично значущих осіб, членів їх сім'ї та/або осіб, пов'язаних з політично значущими особами;
- фінансові операції із переказу коштів за кордон (в тому числі до держав, віднесених Кабінетом Міністрів України до офшорних зон)
- фінансові операції з готівкою (внесення, переказ, отримання коштів)

Підозрілі фінансові операції

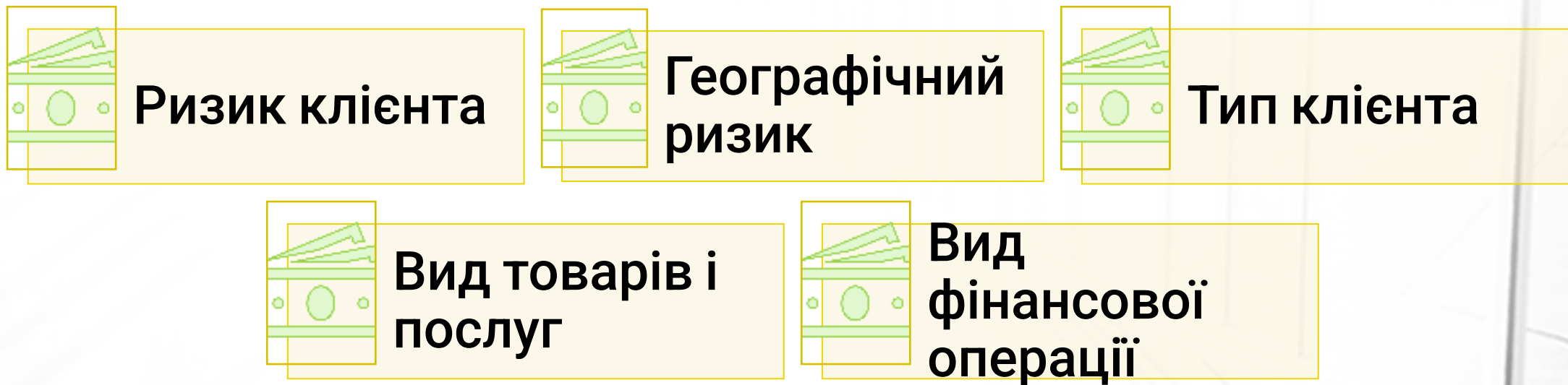
Фінансові операції або спроба їх проведення незалежно від суми, на яку вони проводяться, вважаються **ПІДОЗРІЛИМИ**, якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу має підозру або має достатні підстави для підозри, що вони є результатом злочинної діяльності або пов'язані чи стосуються фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

- При визначенні того, чи є підозрілою фінансова операція або діяльність, банк враховує типологічні дослідження та рекомендації суб'єктів державного фінансового моніторингу.

- Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, Додаток 19. Критерії ризику ВК/ФТ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#n1391>

Рекомендовані критерії оцінки ризиків

Дякую за увагу!

Vitalii.v.rysin@lpnu.ua